
Kdo se studiem nespěchá, zaplatí

Kdo se studiem nespěchá, zaplatí

LIDOVÉ NOVINY

20.3.2012 Lidové noviny Strana 17 Akademie, autor: RADKA KVAČKOVÁ

Nejvíce na čas si dávají studenti filozofických a humanitně zaměřených fakult. Za dlouhé studium platí ale relativně nejméně

Štěpán Pára vystudoval bakalářský program na Vysoké škole ekonomické (VŠE) a začal studovat navazující dvouletý program magisterský. Po roce však získal možnost studovat ve Francii a pražské studium na dva roky přerušil s tím, že si tak nechává vrátka pražské školy otevřená, kdyby se mu nepodařilo získat diplom v cizině. Domníval se, že pokud se po dvou letech přerušení v roce 2010 nezapíše na VŠE do dalšího semestru, tamní studium mu bude automaticky ukončeno. Proto ho dost udivilo, když mu rozhodnutí o ukončení studia přišlo až v říjnu 2011 zároveň se složenkou. Měl zaplatit 21 tisíc korun za začatý semestr, jímž překročil standardní dobu studia plus jeden rok.

Stalo se totiž, že Vysoká škola ekonomická zavedla v roce 2009 takzvaný automatický zápis. Tím pádem byl Štěpán po dvouleté pauze automaticky zapsán do dalšího ročníku, a i když do pražské školy nechodil, VŠE ho vedla jako studenta. Tento případ neuvádíme proto, abychom upozornili na nějaké nekalosti na VŠE – ve skutečnosti si student mohl za problém víceméně sám –, ale proto, aby si na takové věci dali ostatní pozor. Napříště totiž může podobná pěticiferná platba zasáhnout daleko víc vysokoškoláků. Ministr školství Josef Dobeš přišel nedávno s tím, že by se sankční školné za prodlužování studia platilo nikoliv až rok po standardní době studia, ale hned po skončení této standardní doby. To znamená, že by je platili ti, kdo studují tříletý bakalářský program čtvrtým rokem, dvouletý magisterský třetím rokem a třeba medicínu, která trvá šest let, sedmým rokem. Toto zosťvenění by mělo částečně nahradit původně navrhované plošné školné, proti němuž se akademická obec bouří.

Jisté to není. Přesto neškodí podívat se, kolika lidí by se taková úprava mohla týkat, jestli nemůže mít prodlužování studia i nějaký dobrý důvod a co by zpřísnění mohlo přinést. Studium si často prodlužují dobří studenti. Kolik je vlastně studentů, kteří nestíhají dokončit školu ve standardní době? Na tuto otázku přesně neodpovíme, protože v současné době se evidují jen ti, kdo nestihnou vystudovat ve standardní době plus rok. Těm se pak vyměřuje poplatek za delší studium.

Přitom se neplatí za každé neúspěšné studium. Neúspěšné studium se studentovi nezaplatí v případě, že již dále studovat nebude. Ovšem vystuduje-li po prvotním neúspěchu další obory, poplatky se mu načtou.

Například na největší Univerzitě Karlově (má na 50 tisíc studentů) podléhalo v roce 2011 sankčním poplatkům za delší studium přes 11 tisíc studentů. Příliš dlouho studovali hlavně studenti Filozofické fakulty, málo liknavců ale nebylo ani na právech, na Fakultě sociálních věd a na Pedagogické fakultě.

Na trochu menší Masarykově univerzitě v Brně překročily limit necelé čtyři tisíce studentů, nejčastěji opět na Filozofické fakultě a také na Fakultě sociálních studií.

Na Vysokém učení technickém v Brně platí sankční školné jen tisícovka z 24 tisíc studentů.

Kdo jsou tyto lidé? Jde o to, že studium prostě nezvládají? Proděkan pro studium Filozofické fakulty UK Štěpán Špinka to popírá. Podle něj si velmi často prodlužují studium právě studenti dobří a i nejlepší. Stáž v cizině se prodrazit nemusí. Celkem logické by bylo prodlužování studia kvůli stážím v zahraničí. Proděkan Špinka říká, že škola přímo doporučuje, aby nebyly příliš krátké. „Pokud student stráví na zahraniční vysoké škole rok, snažíme se mu alespoň část zkoušek

uznat, prodloužení studia se však takový student většinou stejně nevyhne,“ konstatuje. Zahraniční studium je podle jeho názoru velmi důležitou součástí vzdělávání i přesto, že jeho přínos bývá zčásti spíše společenský.

Naproti tomu třeba Vysoké učení technické (VUT) nepovažuje podle své mluvčí Jitky Vanýskové studium v zahraničí za důvod prodloužování studia. „U nás má student, který jede na zahraniční vysokou školu, dopředu smlouvu, z níž je jasné, co přesně bude venku studovat a z čeho dělat zkoušky. Toto studium mu potom uznáme,“ vysvětluje Vanýsková, proč zahraniční stáž neznamena čas navíc.

Také prorektorka Vysoké školy ekonomické Hana Mikovcová uvádí, že škola studium v zahraničí svým studentům většinou uznává, takže kvůli výjezdům není většinou prodloužování potřeba.

Mluvčí Masarykovy univerzity Tereza Fojtová pak připomíná, že pokud vyjíždí student na semestr či víc do ciziny, může studium v Česku přerušit. To platí i pro zdravotní nebo rodinné důvody, které člověka od studia na čas odvedou.

Zatímco proděkan z Filozofické fakulty UK Špinka si nemyslí, že platit sankční školné za prodloužování studia hned po uplynutí standardní doby je dobré, Hana Mikovcová z VŠE to tak jednoznačně nevidí. „V zásadě by to nebyl špatný nápad, ovšem jen tehdy, pokud by bylo možné ošetřit některé závažnější důvody zdržení, ale hlavně pokud by peníze vybrané na sankčním školném mohla škola použít na provoz. Podle stávajícího zákona je musí všechny vložit do stipendijního fondu, tedy vlastně vrátit studentům. Pokud by se tohle nezměnilo, je jedno, jestli se bude platit hned po standardní době, nebo až za rok,“ říká Mikovcová.

Platí se klidně přes dvacet tisíc Poplatky za prodlouženou dobu studia nejsou na všech školách a fakultách stejné. Jejich základ stanovuje každoročně ministerstvo školství jako pět procent z průměrné částky připadající na jednoho studenta z celkových neinvestičních výdajů poskytnutých ministerstvem ze státního rozpočtu veřejným vysokým školám v předešlém kalendářním roce. V poslední době se tato částka pohybuje pod třemi tisíci korun. Vysoká škola pak vyměří za každých dalších započatých šest měsíců poplatků ve výši minimálně jedenapůlnásobek základu.

Reálná částka však bývá mnohonásobně vyšší než zákonem stanovený základ a může se vyšplhat do výše přes dvacet tisíc korun za semestr. Nejvíce se platí na medicíně a na technikách, humanitní obory „věčné“ studenty většinou šetří a vybírají zpravidla do deseti tisíc. Přitom právě tam, jak bylo řečeno, je jich nejvíce.

Pokračování na straně 18

Dokončení ze strany 17

Rozdíly jsou také mezi stejně zaměřenými fakultami. Zatímco třeba na Právnické fakultě Masarykovy univerzity se platí 14 200 korun, na Právnické fakultě Univerzity Karlovy deset tisíc. Naopak na Lékařské fakultě UK činí poplatek za delší studium 23 650 Kč a v případě zubního lékařství dokonce 26 600, na Lékařské fakultě MU jen 19 800.

Některé školy také platby stupňují. Třeba na Vysoké škole ekonomické se za překročení prvních šestiměsíků platí 21 tisíc, za překročení třetích a čtvrtých už 34 tisíc.

Zatím jsme neslyšeli, kolik peněz by mohly poplatky za studium nad standardní dobu do rozpočtu vysokých škol přinést. Určitou představu si však lze udělat. Kdybychom počítali, že standardní dobu studia překročí dvacet procent vysokoškolských studentů, kteří za to zaplatí dvacet tisíc, dostali bychom se k částce přes jednu miliardu. To se ovšem držíme dost při zemi a počítáme víceméně spíš s jedním než se dvěma semestry navíc a taky s tím, že by školy poplatků výrazně nezvýšily.

V poměru k 21 miliardám, které dává veřejným vysokým školám ze svého rozpočtu stát, žádný zázrak, ale aspoň něco.

Pořád je tu ale ta věc, na niž upozorňuje prorektorka Vysoké školy ekonomické: pokud by se peníze vybrané na školném za prodloužované studium musely dávat, tak jako nyní, do stipendijních fondů a nemohly by se použít na provoz školy, univerzitám by de facto nepomohly. Měl by to připravovaný zákon o vysokých školách, případně zákon o finanční pomoci studentům změnit? Ve věcném záměru jsme nic takového nenašli, což ovšem nepřekvapuje, protože tam se počítá s vybíráním školného po celou dobu studia. Podle náměstka ministra školství pro legislativu a strategii Jiřího Nantla se však rozumí samo sebou, že by se v případě modifikace návrhu upravil také způsob využití vybraných peněz.

Prodloužování studia v číslech

Kolik studentů překračuje dobu studia

* Podle informace z matrik studentů bylo v České republice k 31. 10. 2011 celkem 37 582 vysokoškoláků, kteří studují v době delší než standardní.

* Dalších 25 100 studentů studovalo v době delší než standardní plus jeden rok. (Ti už mají za studium platit.) Dohromady je to 62 682, což představuje víc než 20 procent všech vysokoškolských studentů. Kolik se kde platí za šest měsíců navíc

* 1. lékařská fak. UK až 26 600 Kč

* Lékařská fak. MU 19 800 Kč

* Právnická fak. UK 10 000 Kč

- * Právnická fak. MU 14 200 Kč
- * Filozofická fak. UK až 11 500 Kč
- * Filozofická fak. MU 13 800 Kč
- * Filozofická fak. OU 4500 Kč
- * Fakulta informačních
technologií VUT 8800 Kč
- * Fakulta informačních
technologií ČVUT až 36 000 Kč